

Gregori Argarate Arizaga

*Soraluze,
Gipuzkoa
(1916-2011)*

Aurkibidea

Biografia

1916ko abuztuaren 25ean jaio zen, Harkaitz baserrian (Soraluze). Errege etxean zegoen eskola nazionalen egin zituen ikasketak eta doktrina ikasteko, berriz, eskola partikularretara joan zen. Lana egin zuen Algodonera Artetxe e Hijos fabrian (Osintxun) eta Lesarri baserrian. Geroztik Soraluzen bizi izan da. Alfontso Zangituren emaztea. Biak batera elkarriketatu genituen.

Zintak

SOR-006

- **Proiektua:** Soraluzeko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Unamuno, Egoitz
- **Data:** 2001-01-01
- **Iraupena:** 75 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

SOR-007

- **Proiektua:** Soraluzeko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier - Unamuno, Egoitz
- **Data:** 2001-01-01
- **Iraupena:** 72 min
- **Euskarria:** Mini Disc

SOR-008

- **Proiektua:** Soraluzeko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Unamuno, Egoitz
- **Data:** 2001-01-01
- **Iraupena:** 74 min
- **Euskarria:** Mini Disc
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar

SOR-052

- **Proiektua:** Soraluzeko euskara eta ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier - Unamuno, Egoitz
- **Data:** 2002-03-05
- **Iraupena:** 90 min
- **Euskarria:** Hi8
- **Emalea:** Sarasua Aranberri, Asier

Pasarteak

1. Esaera zaharrak

- **Erref:** SOR-006/001
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Esaera zaharrak; zerrenda.

Transkripzioa

- Agur, luze aiña labur, labur aiña luze, agur, hankaluze.
- Arotzan etxian katillua gatzontzi.
- Hamen bertan Bilbo!
- Ahuntza gaberdiko eztula da.

- Oilluan ipurdira ailegatzeko imillana ipini bihar.
- Gizurra esan neban Getarixan, ni baiño lehenao zan ataixan.
- Ehun duketa ta [mandarra].
- Artuak emona sabore.
- Aindua bat eta emona bi, ainduakin kontentau hari.
- Goiz oskorri, arrats itturri.
- Gizurtero patatero.
- Txakurrak buztana luze, bestiak hala uste.
- Ai, jangoikua! Bat eta bera nahikua.
- Errementarixan etxian zotza burduntzi.
- Juari pikutara! Juari bikunittara!
- Baleo eta balebiz, alkarren ondorian dabitx.
- Egun on, nork emon? Jangoikuak emon.
- Bostetarako illuna, txarrixa hiltzeko eguna.
- Urte barri, txarri belarri, daukanak ez daukanari zaria bete madari.
- Hor konpon, Mari Anton.
- Valle Txurruka, ez santu ta ez errota.
- Eskerrikasko, ez da gauza asko.
- Urte berri, zoruak igarri.
- Eskerrikasko, mari-oillasko.

2. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/003
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 00:02:45. **Bukatu:** 00:03:05
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Agur, luze haina labur. Labur haina luze, agur hankaluze." Esaeraren azalpena.

Transkripzioa

- Honek lehelenguak... "Agur..."...
- "... luze aiña labur".
- "Labur aiña luze, agur hankaluze". Horrek ze esatia nahi dau?
- "Agur" esaten dozunian, ba, kontestaziñua: "Agur, hankaluze". "Agur", ba, "Luze aiña...". Zuk esaten dozu "agur", ezta? Ta nik esaten dotsut zuri adarra jotzen moduan: "luze aiña labur, agur hankaluze". Horrek hola... Horrek pitorreoko gauzak diaz horrek.
- Bai, bai, bai, bai.

3. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/004
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:03:05. **Bukatu:** 00:04:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Arotzan etxian katillua gatzontzi". "Errementarixan etxian zotzak burduntz"i. Esaeraren azalpena.

Transkripzioa

- Eta lehen esan dozuna? "Arotzan etxian katillua..."?
- "...gatzontzi".
- "... gatzontzi". Horrek nahi dau esatia...
- Arotzan...
- Ez dala topatzen, ezta? Katillua zela izeten dan lurrezkua edo, ezta? Egurrezko gauza bat edo izen bihar litzekela edo...
- Lehen izeten zan. Ni akordatzen naiz. Ondiok Modestok Osintxun gatzontzixa daka armaixuan egurrezkua dao. Ta arotzak, ba, egurrakin eittia normala, baiña alperkerixia izengo da hori, errezero.
- Hori "zotza burduntzi" moduan.
- Bai, bai, bai.
- "Katua" edo zera. Ta "Errementarixan etxian zotza burduntzi". Errementarixanian be badakizu horrek... zela izaten dia egoten dia, ba, oin...
- [Burdña...].
- Bai, badakit burduntzixa zela dan. Bai, ipintzen dana hor... beheko suan ipintzen zana.
- Harekin ein biharreko lana, ba, zotz... zotza badakizu ze dan?
- Bai.
- Ba harekin, errezero. Haura be lana ez eittiarren erementarixak. Horren moduan, ba... Nik ez dakit ostian gehixao ze dauan.

4. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/005
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:04:20. **Bukatu:** 00:05:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Juari Pikunittara!". Esaeraren azalpena.

Transkripzioa

- Hor dao esaera bat, ezta, "Juari Pikonittara!" "Pikonitta" esaten [da], baiña da "Bikonitta". Bikonitta nun dao? Hor Elusu aldian?
- Bikonitta dao...
- Iñor juan ezindako basarri bat.
- A, bai, e?
- [Antzuolatik] Elusura bittartian daok hori.
- Orduan, "Pikulitta" esaten dabenian...
- "Pikulitta", baiña ez da "Pikulitta", da "Bikonitta".
- "Bikonitta"...
- "Bikonitta".
- Hor [...] tabernia-edo jauan, ta "Pikulitta", ba, famosua zuan, ba, horretxeaittik. Tabernia ta...
- Tabernia ta billau ezindda jentia nun zan, ta horretxeaittikan, ba, "Juari Pikunittara!". Ta "Juari Pikutara!" be esaten da hemen.

- Horrek "Pekiñera" esatia moduan.
- E?
- "Juari Pekiñera"!
- Baiña horrek diaz, ba, ya euskerazkuak. Ta hamen be Plaentxian egongo dia, ba, mordua, baiña...

5. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/006
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:05:10. **Bukatu:** 00:05:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Hamen bertan Bilbo". Esaeraren azalpena.

Transkripzioa

- "Hamen, bertan Bilbo!". Zela esango dotsut, ba, nik? Zu gaur goixian ikusi zaittut kalia, ezta? [...] ointxe esan dotsuten moduan, ba, neri urten zeikian: "Ene! Hamen bertan Bilbo!".
- Topatzen dozunian batenbat ezaguna edo...
- Ta horrek gehixenak diaz, ba, halakotxe kontestaziño zerak. "Egunon", ta "Nork emon?" ta, ba, "Jangoikuak emon".

6. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/008
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:07:20. **Bukatu:** 00:10:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:

Valle de Txurruka, ez Santu eta ez errota. San Andres eta Txurruka bailarakoen arteko ika-mikak. Auzoko baserri bat erre zeneko gogoetak.

Transkripzioa

- Eta hori, azkenian, "Valle de Txurruka, ez santu ta ez errota", hori badakizu zeaittikan dan?
- Ez.
- Txurruka ballian santurikan be ez zeukan lehen. Oin dao San Inacio. Zenbat urte izengo...? Urte mordua hori ipini zala be, ezta? Ta San Andres ballian eren bi errota. Akordatzen zara hor San Andres balleko errota bat?
- Bai, dakit nik Argarate parian edo...
- Haura bat, ta beste bat Agarreburun, Arkaitz onduan. Ta horrea ittikan zan "Valle de Txurruka, ez santu ta ez errota". Ta beti diskusiñua egoten zan barrio de San Andres balletarrak eta Txurruka balletarren artian. San Andres ballian, ba, bi errota, ta santua, San Andres.
- Ta Agarreburu San Andreskua zan?
- San Andreskua. Ta Arkaitz be bai.

- A, bai?

- Errekiak erabagitzen jok.

- Errekiak. Ta ni Mirenekin ta horrekin...

- [Errekian] handikaldetik...

- Bai, handikaldetik.

- Mirenekin-ta gu lagunak zela izen giñan beti —Agarreko Maria difuntia [be hil zan]; beste lagun bat ointxe hil jaku Egotzakua—ta horrekin, ba, gaztiak, eta diskusiñua, ez dakizu? Zuek santurik be ez daukazue ta guk bi errota ta...

- Adarra joten.

- Bai, bai. Nik ez naben pentsatzen Arkaitz San Andreskua zanik, e?

- San Andres ballia. Erre zan Arkaitz, badakizu...

- Bai, badakit [zein dan].

- Karnabal martitzena zan erre zanian. Ta ez dot uste ondio Jose Marik jakin dabenikan haura zela [in] zan, zela erre zan. Ta han Arkaitz onduan, kantera-zuluan gallegua bizi zan —juan da oin Galizizara, baiña harek esan ostan neri— ta harek galleguak, Manolok, esan ostan neri “él que se dio cuenta”, handikalderako bentanetan dana sua, garra, urtetzen zebala. Ez telefono ta ezebez orduan ta Arkaitzen be ez zeuan iñor. Ta bestekaldian etxietara diar ein ebala ze pasatzen zan. Ta sua. Akordau zanagerako hamendik edo handikaldeko partia dana erre zala esan eban. Baiña dana ez zan erre. Ez dakit, hormia-edo zeuan han erdixan, zapaittikan... Zapaixa-ta jakingo dozu zertzuk dian?

- Bai.

- Eta han. Ta handik aurrera ez zan pasau. Baiña Jose Marik esan eban haura bota barik gelditzen dana peligro bat dala. Hara juan bata ta bestia, umiak-edo ikustera ta jausi leikiala, ta gero bera zala responsabilidadia. Akordatzen zara illuntzixan gu juan giñanian ikustera zela euan kontratistiakin hurrengo egunian ze ordutan etorri.

- Botatzeko?

- Erre bae geldittu zana berak bota eban horretxeaittik peligruaaittik.

7. Errota zahar baten aztarnak

- **Erref:** SOR-006/010
- **Iraupena:** 0:00:35. **Hasi:** 00:11:50. **Bukatu:** 00:12:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Errota
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

<p>Berreraikuntzan, errota zahar baten aztarnak agertu omen ziren.</p>

Transkripzioa

- Ta han be zeuan lehen barrenia edo errotia edo ez dakit zer. Han trastiak-edo botatzen ibili zana haura... Akordatzen zara zelako erreme... zerak, errotako gauzak [erezen] han intxorpera etarata? Iñok ez ekixazela han. Ta hasi zanian hori eskonbruak-eta etaratzen, han agertu jakozen oin dala urtietako zerak, errotako hortaiko gauzak.

- Trastiak...

8. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/011
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:12:25. **Bukatu:** 00:13:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Goiz oskorri, arrats itturri".

Transkripzioa

- "Aindua bat eta emona bi, ainduakin kontentau hari". "Goiz oskorri...", oskorri badakizu ze dan?
- Ez.
- Egoten dia, ba, hor, goixan... ze sasoittan egoten dia horrek? Laiñu gorrixok, ez dakizu? Oskorri-oskorri zerua. Horrerri esaten jakue oskorrixak, guk. Ta horrek goixian, hola, oskorrixak darenian, arratsaldian eurixa izeten da. "Goiz oskorri, arrats itturri".

9. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/013
- **Iraupena:** 0:00:30. **Hasi:** 00:14:50. **Bukatu:** 00:15:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Gabonetan keixak!". Esaeraren azalpena.

Transkripzioa

- Zeoze, hola, eskerrak emon biharrian zarenian: "Bueno, hi, gabonetan keixak". Oin, berriro, gabonetan edozein [egunetan] dare keixak kanpotik ekarritakuak, baiña honek ba...
- Ta hori eskerrak emoteko esaten zan? "Gabonetan keixak"?
- Bai, eskerrak emoteko: "Bueno, gabonetan keixak". Eskerrikasko.
- Ez dakit, zeoze emongo zotsazula...?
- Bai, ba. Zeoze emon biharrian edo zerian, ba, "Bueno, gabonetan keixak". Orduan gabonetan keixak zian, ba, imposible! Ta oin, berriro, kanpotikan ta [aber] edozein [egunetan] dakazuz keixak.

10. Esaera zaharra

- **Erref:** SOR-006/015
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:15:35. **Bukatu:** 00:16:15
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

"Urte barri, zoruak igarri".

Transkripzioa

- "Urte barri, zoruak igarri". Hau badakizu zeaittik zan? Urte barri egunerako eguna moztu ta luzetu eitten da, ezta? Primavera, verano, otoño y invierno. Ta udabarrirako... urtebarrirako eguna luzetzen. Ointxe izeten da Santa Lucietan eguna motzena, ez da izeten? Eguna motzena: "Santa Lucía corta la noche y alarga el día", erderaz. Ta hori. Ta gero eguna luzetzen-luzetzen zela juaten dan, ba, urtebarri allegatzen da, urte barrira [juaterako], ba, eguna errez igartzeko moduan egoten da. Orduan be, ba, igual juntau ta "Ene! Egunon!" ta "Bai. Urte barri" esan ta "Zoruak igarri".

11. Hileta elizkizunen inguruko usadioak

- **Erref:** SOR-006/017
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:17:40. **Bukatu:** 00:19:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hileta-elizkizunak. "Ondra-bazkaixa". Ohitura zaharrak: elizkizunera nortzuk joaten ziren; lutoa...</p>

Transkripzioa

- Entiaruana geukaun esateko. Entiaruak zuk badakizu lehen zela izeten zian? Oin be ez asko igual zuk, ezta?

- Entiaruak, ondrak...

- Entiaruak?

- Lehen ondrak eitten zittuan. Entiarua in ta gero...

- Hiru egun edo zela izeten zian...

- Egun baten atsaldetikan ta bestiak goizian, ondrak.

- Onrak?

- Onrak esaten jakuen. Elizkizuna [izeten zuan].

- Osintxun [...].

- Ta askotan tokau [izeten zuan] bersuetan igual.

- Eittia?

- Bazkaixa [egoten] zuan, ondra-bazkaixa, ta han gehitxo eran ta...

- Ni akordatzen naiz Arkaitzen...

- [...]

- ... Arkaitzen nenguala be bai. Bat hiltzen zanian, etxe bakoitzetikan andra-gizonak juan biher izeten zian entierrora.

- Trajia be gizonezkuak beltza-beltza [eukitzen juan]; ta andrak be...

- Ta gero mantilla beltz-beltzakin tapauta, dana beltz-beltz eindda.

- Ta lutua be eruaten zuan lehen, e! Urtebetian edo bi [igual].

- Gurasuana urte bixan eruaten zan.

- Urte bixan eruaten zan, e?

- Lutua urte bixan, ta urtebetian aitta edo ama edo batenbat hiltzen bazan, dantzarik be ez zan eitten, e! Nada! Ezta pentsau be ez, gaiñera! Urtebetian, e, dantzarik ein barikan. Gero...

- Lutua, luto haundixa eruaten zan orduan...

- Hau lutua kendu dala ondiokan ez da urte asko, e!
- Gero besuan edo...
- A! Bai, gizona ez duak bai. Gabardineri ta txaketiari besuan ipintzen jakon hamen brazoleta bat, ta alkondara zurixa. Ta gizonak libre. Ta andrak, berriro, erropa guztiak tintau, danak erropa guztiak alperrik galdu, ta zela ez euan zerik...
- Hauxe da politta [beste bat], ointxe akordau jata. Gure [aitta...] esaten eban, entierroa jun bihar jua batek alkondararik [ez ei jeukan], ta auzora bialdu jua alabia alkondara eske.
- Alkondara bila.
- Ta haura fan zan lekukuak be bat jaukan bakarrik ta ezin emon alkondaraik ta atzera etorri zanian “Zer?” ta “Berak bihar dabela esan dau”, “Kaka [...] alkondara bat [dauken gizonen]”. Ta berak bapez.
- Berak bihar zebala bestiak? Bat bakarra...
- Berak bapez euki!
- Harek sikieran bat...
- Bat [eukalaaittik] barriketan bera!
- Ta harek bat eukan sikiera ta bestiak bapez!

12. Hileta elizkizunen inguruko usadioak: gurutz-bidea; kanpaiak...

- **Erref:** SOR-006/018
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:19:50. **Bukatu:** 00:22:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hileta-elizkizunak. Ganorazko biderik ez zen orduan eta gurutzbidean zehar nola eramaten zuten gorpua. Janztetxea. Kanpaiak desberdinak izaten ziren hildakoaren arabera (emakumea edo gizona izan; moja edo elizgizona; umea)</p>

Transkripzioa

- Ta...
- Lehen hori esan dotena, hiltzen daniel, orduan kamiñorik ez zeuan — horrek herri-bidiak esaten jakuen hortikan—. Ta kajak oin, ba, holan luzia da kaja [...] hildakua ta oin ez dake hamen astarika hola... Zela esaten jakue horeri?
- Bai, eskuekin...
- Oratzeko. Porejenplo, hau kaja da, ezta?
- Oin kaja bakarrik; lehen eukitzen juen, aparte eukitzen juen...
- Eskulekuak-eta?
- Bai. Bizkarrerako-ta...
- Andia edo zer da? Ez [...] moduko halako... bizkarrian ekartzen zan ta. Ta gero hor, bidietan, kurutze-bidia esaten jakuen. Arkaizko tunelian be badao. Kurutzia euan lekuan. Boskoittikua akordutzen zara? Boskoittin be bidian beste burdiñezko kurutze bat zela dauan? Boskoitti hor ta [eskumaldian], haitzan gaiñian.
- Bai, badakit nuan dauan...
- Bueno, ba. Hor pater nosterra —padre nuestro, aitta guria— errezau bihar izeten zan geratu ta hildakuekin datorrenian. Gero jatzetxia —zuk esan

zenduana— jatzetxia be hortarako izeten zan, zela etortzen zian hortikan danak hundiduta goititik behera...

- Ba, oiñetakuak-eta aldatu ta danak...

- Han aldatu ta gero elizara juateko. Horren ondorian ze? A! Zera... Badakizu zuk zenbat kanpai jo bihar dian hildakuandako? Ez...

- Ez dakit, ba...

- Ez, ba, ez dakizu, gaztia zara ta, baiña lehen be lehengua ta kanpaiak-eta oingo antzera dare. Andrakumia edo señoita edo señoia, “¿cómo le llamas?” Horrena izeten da zazpi kanpai. Lehenengo joten da agonixia, hiltzen darian. Gero gizonezkuena, gizonezkuena bedratzi. Gero, moxia edo “una religiosa” harena hamar. Gero, “religiosos o curas o frailes o lo que sea” horrena hamaika. Ta ume bat edo haurra, ez dakit ze esaten dozuen, hori hiltzen darian, horri joten jakuen kanpai-bueltakuak. Horrek jakitzeko gauzak dia.

- Bai, bai, bai. Ta kanpai bueltia ze da, holan, “tlin-tlin-tlin...”?

- Horrek, zerak, jaixan-ta joten dittue Andra Mari bezperan-ta horrek kanpai-bueltakuorrek? Kanpai bat jo biharrian, ba, bi kanpai edo hiru edo...

- Bai, bai, bai.

13. Hileta elizkizunen inguruko ohitura zaharrak

- **Erref:** SOR-006/020
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:23:15. **Bukatu:** 00:25:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Hileta-elizkizunak; ohitura zaharrak. Zein ordutan izaten ziren. Jantzetxeak non egoten ziren. "Ondra-bazkaixa".</p>

Transkripzioa

- Oin, aber, ez dakit... hortik aurrera ez dakit nik be...

- Ta gero, entierruetan, orduan, ze eitten zian, bazkaixak-eta eitten zian [hemen]?

- Ondra-bazkaixa esaten jakuan. Entiarrua in ta hurrengo atsaldian, hurrengo egunian-edo, atsaldian, ta gero hurrengo egunian goizian berriz. Ta gero ondra-bazkaixa.

- Ta goizian ze eitten zan?

- Elizkizuna, mezia-edo elizan.

- Entiarruak egoten zian, basarrikua, zortzi t´erdietan, oin atsaldian, illuntzian, daren moduan. Ta basarrikua zan euskeraz. Edo... euskeraz, ostera, nik... Bedratziretan izeten zan. Ta gero, ba, jatzetxiak zian hor, ba... Tinteroko tabernia. Entzunda ez zara zu egongo... Horrek eta Angelenekua ta horrek. Ta hor egoten zan [Utsurdiñekua], oin Edurtza daon lekuan, lehen [Utsurdiñeko] tabernia zeuan han. Ta hor egoten zian horrek onra-bazkaixok esaten jakuenok. Etxe bakoitzetikan —pentseizu—, bat hil da, ta etxe bakoitzeko bi laguneri bazkaixa emon bihar. Ta ni Arkaitzen nenguala akordatzen naiz, —ni neska koskorra, baiña— zela juaten zian etxaburuan han hartu txaketak holan bizkarrian ta bertsueta baten etxera.

- Bai, ba, eraten zebenian, ba...

- Eran primeran.

- Ta etxe bakoitzekuari zeñi emon bihar izeten jakon, familixako

etxietakueri?

- Familixakueri emon bihar.
 - Ballekuak etortzen zian.
 - Ballia ta dana? Ballia ta dana?
 - A! Auzokuak eta...
 - Ze tratu euken...
 - Eta auzo danari emon bihar izeten jakon ala zeure lagun-edo zianeri?
 - Ba, nik ez dakit han zela izeten zian. Gero ze...
 - Dan-daneri [...].
 - Senidiak be bai ta...
 - Auzokuak eta hurre... senidiak [...].
 - Hurren [ereneri]. Baiña zelako desastria, ezta? Hil da bat eta harek [...]
- halako gastua ein bihar harei bazakixa emoten.
- Bai, hori entzunda dakat eitten zebela gastu haundixa.
 - Eta kosta zan hori kentzia hori usadixuori.

14. Hileta elizkizunen inguruko ohitura zaharrak: abadeari ordaina

- **Erref:** SOR-006/021
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:25:00. **Bukatu:** 00:27:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:

<p>Maila desberdinetako hileta-elizkizunak. Bakoitzaren ezaugarriak. Zenbat ordaindu behar izaten zen. Abadeari burdikara egurra eta garia eraman behar izaten zitzaion. Noiz utzi zitzaion usadio horri.</p>

Transkripzioa

- Entierrua be primeria ta...
- A! Egoten zan?
- Bai.
- Hiru entierro-klase egoten zian, e! Primera, segunda y tercera. Primeria, "más elegante". Ez dakit zenbat abade... orduan sei abade-edo [erezen] hamen.
- Ba, entierrua pagau eitten zuan, ta prezio [bakoitzeko], ba...
- Ez dakit zenbat abade [erezen]. Ta gero segundia... primeria zanian, kantuak-eta "de aupa". Segundia zanian be bai. Ta tercera zanian, ba, gure modukuana.
- Abade bat eta...
- Infernura jun [...].
- [...]
- Soldauskan be bai. Soldauskan be pagau eitten zuan kuotia ta libre.
- Zetako pagatzen zan kuotia?
- Ba, bi milla pezeta edo ez jakixat ze pagatzen zan ta [librau eitten zuan].
- A! Librau?
- Bai. Diruaaittikan laga eitten otsen.
- Entiarrua nik ez dakit...
- Baiña orduan bi milla pezeta diru asko zuan! Igual behi bi igual.
- Entiarrua nik ez dakit orduan, ba, ez dakit zenbat pagatzen zan. Oin ez da

pagau bihar izeten, zela emoten dan kuota parrokiara, pagatzen da, ezta?
 - Ba! Lehen entierruan [...] entierruak eta danak pagau bihar eta, gaiñera, eruten [...] basarritatikan burdikada egurra bakutzak.
 - A, bai, abadiari.
 - Ta garixa be bai.
 - De dios!
 - Ta lehelengo abadia Jose edo don Jose edo ze zan haura, hor basarrikua-
 edo laga zotsana kobratziari?
 - A! Bai, bai, bertan han goixan bizi izen zana. Basarritarrak berak be nahikua lan daukela ta... Baiña hor...
 - Txokauta jente guztia...
 - Laga zotsalako horrek hartziari?
 - Kobratzia ken... Basarritarrak berak daukela nahikua lan ta ez dabela berak bihar. Baiña aurretik egon zianak, ba, burdikada egurra ekarri bihar izeten otsen. Ta urte guztirakua.

15. Gizon-emakumeen banaketa elizan

- **Erref:** SOR-006/022
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:27:00. **Bukatu:** 00:27:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Elizan, emakumeak eta gizonezkoak banatuta eseri behar izaten ziren.

Transkripzioa

- Ta elizan barruan be egoten zan toki diferentia jentandako-ta?
 - Jentandako egoten zan... Nik horrek txikittakuak, gaztetakuak, nik ez dakat horrenbeste, baiña parroquia zein zan haura egon zana? Ez dakizu? Andrak alde batera ta gizonak bestera ipintzen zittuana...
 - Plazentzian?
 - Bai. Ejerz... Misiñuak-eta egoten zianian. Don... Don Roke edo zein zan haura? Arrebia potola-potola bat eukana. Gizonak alde batera, ezkerreko aldera, ta andrak bestera, apartauta ipintzen zittuan harek.

16. Ohitura zaharrak: letaniak; konjuruak...

- **Erref:** SOR-006/024
- **Iraupena:** 0:00:40. **Hasi:** 00:29:20. **Bukatu:** 00:30:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Letaniak Asentzio egunean. Ermitak zituzten auzo guztietara joaten ziren. Konjuruak.

Transkripzioa

- Ta lehen egoten zian, ba, letañoak esaten jakuen, ezta? Asentzio egunian.
- Konfuruak eta [lehen gauzak]. Konfuruak dittuk garixan... garixan soruan, ezta, konfuruak. Horreaittik ze emoten otsen? Emoten zotsen, ba, horreaittik be zeoze.
- Oillaskuak eta [...]. Baiña izaten zian, ba, Asentzio izeten da, ba, Pazkuak baiño hamar egun aurretikan. Ta orduan egoten zian, ba, letañoak. San Roke... Ezozira ta San Rokera, San Andresera, gero San Inazio ein zebeñian Txurrukara be bai ta Irure —ermittak eren lekura—, Irure ta San Marzial —batera tokatzen zian horrek. Ta gero hor —ni izenda nao— batenbat etxian hilda bazeuan —aitta zanan lutuan izen nitzan ni—, letañoetara juan ein bihar izeten zan.

17. Abadea baserriz baserri konjurua egiten

- **Erref:** SOR-006/025
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:30:00. **Bukatu:** 00:30:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa

Laburpena:

Abadea, baserriz baserri joaten zen konjurua egiten. Gari-soroak eta bestelako sailak bedeinkatzen zituen. Ordainean, zerbait eman behar izaten zitzaion.

Transkripzioa

- Ta gero orduan juaten zan abadia garixa euan lekura zera, konjurua esaten jakon, garixak eta terrenuak bedeinkatzera. Gero ez dakit zertzuk zian, oillaskuak eta ez dakit, zezertzuk eruan bihar erregalo abadiari. Bedeinkatu bai. Txurrukara juaten zanian, don Asentzio difuntua zan ni azkenengo izen nitzanian Txurrukatikan haura juan zan, Don Asenzio. [...], e! Hola, basarri guztietan garixa zertzen, bedeinkatzen.

18. Errekan arrantzan egiteko teknikak

- **Erref:** SOR-006/026
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 00:30:50. **Bukatu:** 00:34:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Arrantzan egiteko "eskirola" erabiltzen zuten. Ufala zegoenean, ezkailuak bazterrera joaten ziren. Arrantzan egiteko erabiltzen zituzten teknikak: Butroia; kordela; "abutza"; "esparbela". Lexikoa.

Transkripzioa

- Eskirolakin ibili giñan lehengunian berbetan, ezta?

- Zerekin?
- Peskarako eskirola. Bueno, hau da kafe-txanua, badakizu. Zestua edo banastia esan dostazu badakizula zer dan, guk harrikotzaria esango dotsau, zuek ez dakit ze esango [...].
- Bai, harrikotzaria hau.
- Bueno, harrikotzaria. Hau izen deilla harrikotzarian goixa, e! Ta hau formiau halako mailliakin eitten jakon, hau formiau halakuakin eskallutarako.
- Holako saria eukitzen jua.
- Eta ufala danian, ezcalluak baztarrera urtetzen dabe.
- Horrek makilla luzia eukitzen jua.
- Gero hau izeten da holako luzia izeten da, e! Eta ufala danian ezcalluak baztarrera juaten dia ufaletikan ihes eitten. Ufala goittikan behera ta hau eskiola hola pasatzen zan hamen harrapatzeko. Hau berriro butroia.
- Butroia ez, abutsa.
- Honen form... Abutsa ta butroia.
- Bai.
- Ze da hori abutsa ta...?
- Loiñak, loiñak... Hau [...] masajiak emoteko daukatena hau, baiña formia halakotxia eukitzen zeban.
- Ez, baiña erdiko hori... Aber, ekarrizu hona. Honen modukua [izeten badok, hau dana] izetia, ezta? Ta gero hori barruan... Aber, ekarri beste hori.
- Zein hau?
- Ez, hori txanuori.
- A! Kafe-txanua.
- Eukitzen jua hemen hau holako bat, honen foman, eukitzen jua hemen arraiña sartu dein.
- A, bai.
- Hau [...] ipintzia moduan, ezta?
- Bai. Ta gero urten ezin?
- Ta sartzen [dittuk] barrura ta ez juek urtetzen.
- Bestekaldian muturra itxitta eukitzen eban ta.
- Egurakin jositta [izeten] zuan, listoia jositta [izeten zuan]. Barbuak eta harrapatzeko botatzen zuan ta eukitzen zuan egun bat edo bixan ta etara [uretatik] ta atzera bota ta...
- Bai, bai, hori botelliakin be itten da, botellia...
- Eskalluekin be botillekin be itten da ezcalluekin be, baiña oin ez dakit horrek botellaorrek dazeren be, e!
- Bai, botillak egongo dia!
- Nun? Aber, nun?
- Zurixak, nahi izeten zittuen zurixak.
- Zurixak, baiña beste gauza bat: botilliakin...
- Erdixan, bai...
- Bai, oin daren botillak...
- Zulu horren formakua, horren forman...
- ... lisuak
- Honen forman euki deixela ipurdixa botilliak.
- Bai, bai, bai, bai.
- Baiña oin gitxi... oin ez dakit iñun be daon halakorikan, danak botellak dare lisuak nik ikusten dittutenak hamen.
- Bai, [...] lisuak.
- Ta halakuak bihar zian. Ta gero muturrian kentzen otsen kristala limiakin edo, ta sokiakin lotuta botatzen zian ta gero ezcalluak sartuta egoten zian goizian.
- Ta markia da hori be, sartu eitten zittuan ta urten ezin, e!

- Urten ezin...
 - Asmau ezin!
 - Asmau ezin...
 - Ta guk zerak be bai...
 - Ta zulua, zulua iguala do, ba, [...].
 - Zulua badao...
 - ... kordela esaten jakon, akordatzan zara? Zu be ibilita egongo zara kordelekin peskan...
 - Hoixe!
 - Kordela izeten zuan soka luze bat, antzuela mord... antzueluak mordua ipinita txixariakin. Ta hari puntan, ba, beruna edo lotzen jakon soka luziari ta gero botatzen zan ibaira ta gero, ba, baztarrian dauan arbola zer bateri lotuta gelditzen zan haura. [...] aingirak-edo barruan, [...] edo.
 - [Baiña harri bikin] ba bai kordelak botatzen zian [...] errekan. Ta butroiakin be bai. Butroiakin harrapauta nao aingirak harrapauta nao.
 - Hori, butroia esan dozu? Hori esplikau dozu edo ze zan?
 - Hori abutsa guk esan douna...
 - Hau eskirola, honek hormakuak.
 - ... butroia be estilo hoixe. Horrek... hori zeroi... horrek... Ez, hori zeroi.
 - Hau... hori. Horren modukuakin inda...
 - Hau, e, ez, baiña...
 - ...[...], ezta?
 - ... harixakin eindakua izeten zan, e! Maillia.
 - [...] abutsandako modukua hori... [...], horretxen moduan.
 - Honek ipuin asko aztarketia [...].
 - Orduan, izenak zela dia? Butroia...
 - Eskirola...
 - ... eskirola...
 - Abutsa.
 - Abutsa.
 - Ta bestia kordela.
 - Ta esparbela. Beste bat [izeten] zuan, hola bota ta zabal-zabal geratzen zuan. Esparbela esaten jakuan hari.
 - Hori ikusitta eukiko dittuzu, arrantzaliak, ez dakizu, zela botatzen daben peskarako? Ba hamen be itten zan [Irukurutzetako] errebueltan.
 - Loiñak-eta harrapatzen zittuen.
 - Loiñak eta...
 - Loiñak eta barbuak be bai.
 - Ointxe sasoiak harrapatzen zian ur-agorra zela egoten dan. Ur-agorra badakizu zer dan?

19. Osintxuko errekan arrantzan

- **Erref:** SOR-006/027
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:34:45. **Bukatu:** 00:35:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Errekan arrantzan. "Uragorra" (ur-agorra), errekan ur gutxi zegoenean. Zer arrantzatzen zuten. Eibartik eta Plazentziatik Osintxura joateko ohitura handia.

Transkripzioa

- Ointxe sasoiari harrapatzen zian ur-agorra zela egoten dan. Ur-agorra badakizu ze dan? Ba, ur gitxi dauan denporia.

- Ur gutxi daonian, agorra.

- Ur-agorra esaten jakon horri.

- Ur-agorra esaten jako?

- Ur agorra, gutxi zela egoten zan... Ba, askokin ezin leike ein, baiña hor Irukurutzetako rebueltan-ta zela ikusi eitten zian. Oin ez baiña... Barbuak eta loiñak eta... Bota haura ta...

- Loiña [...] eta zenbat [ibiltzen zian], [loiña... eta be] asko. Osintxun asko [itten] zan, [horrekin itten] zian. Kuadrillak igual Eibartik eta Plazentziatik be bai. Hamen baiño esparbelakin eitteko han leku gehixao.

- Ta Aste Santuan Osintxura, eguen santu egunian, eskallu... edo... — eskalluak, otera nik— antxoak jatera Plaentziatikan jentia kamiñua betian. Bijilixia, badakizu.

- Barixaku santutan...

- Barixaku santu... eguen santu izango zan juaten zianak. Baiña Plaentziatik jente asko, e! Oin kofradixetako moduan Osintxura juaten zan trenbidetik jentia ta kamiñotik umiak eta danak hartuta.

20. Erreken kutsadura noiz areagotu zen

- **Erref:** SOR-006/028
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:35:45. **Bukatu:** 00:36:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Mendia eta hondartza » Errekako arrantza eta ehiza

Laburpena:

Erreka noiz hasi zen galtzen, zergatik. Osintxuko "Muskitxu" erreka. Toponimia.

21. Baserriko bizimodua: lixiba; etxeko giroa...

- **Erref:** SOR-006/030
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:37:35. **Bukatu:** 00:39:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Sukaldean, beheko sua eta ekonomika. Zer egiten zen su bakoitzean. Lixiba nola egiten zuten.

22. Garbitasun gutxi gerra garaian

- **Erref:** SOR-006/031
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:39:30. **Bukatu:** 00:41:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Umetan zorriak izaten zituzten. Gerra garaian garbitasun gutxi zegoen eta zorri, arkakusoak asko ugaritu ziren. Euliak nola harrapatzen zituzten.

23. Baserriko bizimodua: elikadura; garbitasuna...

- **Erref:** SOR-006/032
- **Iraupena:** 0:03:00. **Hasi:** 00:41:30. **Bukatu:** 00:44:30
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserrria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Baserrria » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Baserrian kobrezko galdarak. Etxeko janak nolakoak izaten ziren. Soro eta ortuan zer batzen zuten: garia, baba, artoa, gaztainak, patata; sagarrak... Garbitasunaren inguruan aldaketa handiak.

24. Erlijioaren garrantzia gizartean

- **Erref:** SOR-006/033
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:44:30. **Bukatu:** 00:46:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Errezatzeko; mezara joateko ohitura.</p>

25. Pazkoa garaiko ohitura

- **Erref:** SOR-006/034
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:46:00. **Bukatu:** 00:47:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Pazkoakoa egiteko, txartel bat hartu behar izaten zen.

26. Aste Santuko sermoiak

- **Erref:** SOR-006/035
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:47:40. **Bukatu:** 00:48:45

- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:

Sermoen inguruko azalpenak. Elosun behin gertatutako kontu barregarria.

27. Sukaldean erabiltzen ziren tresnen izenak

- **Erref:** SOR-006/036
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:48:45. **Bukatu:** 00:50:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

Sukaldeko ontzien izenak: galdara, burduntzia, trebera, gelatza. Beraien akorduan, familiako guztiak plater bakar batetik jaten zuten.

28. Arto-malutazko koltxoiak

- **Erref:** SOR-006/037
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:50:10. **Bukatu:** 00:51:10
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Arto-malutazko koltxoiak. Gerora, artilezkoak egiten hasi ziren. Burukoak, oilaskoen luma bigunekin egiten ziren.</p>

29. Oinetakoak: bortzeriak

- **Erref:** SOR-006/038
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:51:10. **Bukatu:** 00:52:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Oinetakoak. Bortzeriak nolakoak izaten ziren.

30. Jatorduak baserrian

- **Erref:** SOR-006/039
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:52:25. **Bukatu:** 00:53:45

- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Jatorduen inguruko azalpenak. Gosaria zelakoa. Hamarretakoa; 12:00etan bazkaria.

31. Kanpai klase desberdinak

- **Erref:** SOR-006/040
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 00:53:45. **Bukatu:** 00:56:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kanpaiak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Mojen komentuan jotzen zituzten kanpaiak. Meza-erdiko kanpaia. Herritar bat oso gaixorik zegoenean, txilinarekin joaten ziren elizakoak ematera. Tartean anekdota barregarria. Erlijioaren garrantzia.</p>

32. 10 urterekin baserrira morroi

- **Erref:** SOR-006/042
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:57:05. **Bukatu:** 00:57:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Etxean senide asko eta 10 urterekin baserrira bidali zuten Alfontso.

33. Gabon gaueko afaria; menua

- **Erref:** SOR-006/043
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:57:55. **Bukatu:** 00:59:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Gabon gaueko afaria nolakoa izaten zen. Olio-asa; konpota; intxaur-saltsa...

34. Osasun kontuak: erlakistena

- **Erref:** SOR-006/045
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 01:01:10. **Bukatu:** 01:02:25
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:

Erlakistena. Zer den; kentzeko erabiltzen zen enplastoa.

35. Gaixotasunen inguruko azalpenak

- **Erref:** SOR-006/046
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 01:02:25. **Bukatu:** 01:04:50
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak

Laburpena:

Gaixotasunak: elgorria; kukurruko-eztula. Pulmonia.

Transkripzioa

- Lehen elgorrixa ta kukurruko eztula ta...
- Zein? Zein?
- Elgorrixa...
- Eztula, eztula, kukurruko eztula txarra [izaten zuan], e?
- Kukurruko eztula zera da erderaz...
- Bueltau ezin [...], bueltau ezinda [eztula...].
- ... "tosferina". Badakizu "tosferina"? Ez? Ba, kukurruko eztula horri esaten jakon. Bueltau ezin ta itto bihar ta itto ezin.
- Ta luzia, gaiñera.
- Ta elgorrixa zan zera, "sarampión". Ez dakit entzunda daukazun hori.
- Hori bai.
- Kalenturia ta...
- Egarrixak itto biharrian ta zera... urten eitten dau horrek elgorrixorrek gorputz guztian.
- Dana grano moduko zera da.
- Ta, pentsaizu, lehen eukitzen zan hazkuria ta gero emoten zebe ardauegositia urakin haura berotasunakin haura etaratzeko. Ta mantan batu umia edo euana berriro beruakin urtetzeko. Zuk esango dostazu zelako disparatiak. Lehen halako berua ta pikorra ta gero manta baten batu. Ta gero egarrixak han txarra zala ura ta. Ta oin, berriro, baiñatzen be laga eitten [gaittue].
- Pulmonixakin ta urik barik ittotzen han.
- Urik eran barik?
- [Pulmonixakin] urik be ez ta kalenturia galanta ta... Lehen gehixenak hil, e? Pulmonixakin. Bederatzi egun pasau bihar...
- Bueltatzeko.
- ... bueltatzeko, bai.
- Gure ama zana juanda dao Azkortako Agustin zana, gure lehengusua? Zera, pulmonixa ta bedratzi egun ala zortzi ez dakit zenbat dian, oseake, bueltia hartzeko, ezta? Ze esaten jako horri "no sé qué secundarios" edo...

Bueno, ez dakit zela esaten jakon.

- “Efectos secundarios” edo?

- Ez dakit zer.

- Bueno, bai, igual da.

- Hori bueltatzeko, horren bueltia hartzeko. Ta gure ama zana be Harkaiztikan gizonak eta andrak ohian hari mutillari eutsi ezindda, kalenturiakin itto bihar ta. Ta hil mordua eitten zian. Baiña...

- Hil gehixao salbau baiño pulmonixakin. Oin pulmonixarik ez dok entzuten, oin neumonia.

- Bai, baiña elgorrixa-ta ez dia [...] oin, oin zerak bakunak emoten dittue, batian “para el sarampión”, bestian ez dakit zer...

- Bai, bai, oin kurak eitten dia ta, hartu aurretik.

- Umiak, ba, beren taldetan emoten dotsez oin...

36. Baserrian argindarrik ez

- **Erref:** SOR-006/048
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 01:05:45. **Bukatu:** 01:07:40
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:

Pagola baserrian argindarrik ez. Kandila erabiltzen zuten. Arkaitz baserrian beti ezagutu izan du Gregorik argindarra.

37. Jaiegunetan bazkari berezia

- **Erref:** SOR-006/049
- **Iraupena:** 0:02:15. **Hasi:** 01:07:40. **Bukatu:** 01:09:55
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

<p>Jai egunetako bazkaria. Zopa, garbantzuak, aza eta okela.</p>

38. Kofradia eguna

- **Erref:** SOR-006/050
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 01:09:55. **Bukatu:** 01:12:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Lexikoa
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Aisia » Jai-giroa » Beste toki batzuetara jaietara

Laburpena:

<p>Kofradia egunean, gonbidatu joaten ziren Gregori eta etxeako Azkortara eta Laudatzera. Erroberoa.</p>

39. Garbitasunaren inguruko aipamenak

- **Erref:** SOR-006/051
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 01:12:00. **Bukatu:** 01:14:00
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:

Etxeko garbitasuna. Lixiba zenbatean behin. Bizarra astean behin kentzen zuten, barberoan.

40. Mutikoen arropak

- **Erref:** SOR-006/052
- **Iraupena:** 0:00:20. **Hasi:** 01:14:00. **Bukatu:** 01:14:20
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Mutikoen arropak. Fraka motzak erabiltzen zituzten, baita neguan ere. "Peskariak" izeneko frakak izaten ziren.

41. Bedeinkazioak; Garizuma garaiko ohiturak

- **Erref:** SOR-008/002
- **Iraupena:** 0:04:40. **Hasi:** 00:00:25. **Bukatu:** 00:05:05

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

<p>Su bedeinkatua, ur bedeinkatua. "Illeskixa". Garizumako ohitura. Erramu egunean, gurutzeak bedeinkatzen ziren.</p>

42. Aste Santuko prozesioak; ohitura zaharrak

- **Erref:** SOR-008/003
- **Iraupena:** 0:02:30. **Hasi:** 00:05:05. **Bukatu:** 00:07:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Aste Santuko ohiturak. Santuak tapatu egiten ziren tela beltz batekin. Prozesioak. Santa Ana kaleko mojen komentua.

43. Hileta-elizkizunak eta usadio zaharrak

- **Erref:** SOR-008/004
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:07:35. **Bukatu:** 00:09:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Hiletak

Laburpena:

<p>Prozesioen inguruko azalpenak. Hileta-elizkizunak; ohitura zaharrak. Baserrietatik hildakoa nola eramaten zuten elizara; "anderoak".</p>

44. Sinesmenak; ohitura zaharrak

- **Erref:** SOR-008/005
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:09:35. **Bukatu:** 00:10:35

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Sinesmenak. Trumoia, "hodia" zetorrenerako kurutzeak ipintzen ziren. Antzinako usadioak.

45. Sinesmenak

- **Erref:** SOR-008/006
- **Iraupena:** 0:03:25. **Hasi:** 00:10:35. **Bukatu:** 00:14:00

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Ohiturak eta sinesmenak

Laburpena:

Sinesmen zaharrak. Animalien buruhezurrak. Otsoak; azeriak. Erbiak.

46. Artilearen garrantzia: koltxoiak; jertseak...

- **Erref:** SOR-008/007
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:14:00. **Bukatu:** 00:15:35

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko lanak » Artzaintza
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Esaerak

Laburpena:

Ardi beltzak. Jertseak egiteko artile beltza. Artilezko koltxoak. Goruetan egiten zuen aitak. Esaera zaharra.

47. Artilearen inguruko lanak

- **Erref:** SOR-008/008
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:15:35. **Bukatu:** 00:16:45

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Euskara » Lexikoa

Laburpena:

<p>Aitak goruetan egiten zuen. Artilea garbitu, kardatu; hariari "bigurra emon", etab. "Txabillia".</p>

48. Txerri-hiltzea: auzokoei opariak

- **Erref:** SOR-008/009
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:16:45. **Bukatu:** 00:19:05

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Txerria hiltzen zenean, auzokoen artean erregaloak egiten ziren.

49. Txakurrak baserrietan

- **Erref:** SOR-008/010
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:19:05. **Bukatu:** 00:22:15

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Txakurrak baserrietan. Elektrikako zuba.

50. Lan-baldintzak: lanorduak...

- **Erref:** SOR-008/011
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:22:15. **Bukatu:** 00:23:45

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Etxean egiten ziren jatorduak. Lan-baldintzak: lanorduak; oporrak.</p>

51. Elikadura jaiegunetan

- **Erref:** SOR-008/012
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:23:45. **Bukatu:** 00:25:55

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Aisia » Jai-giroa » Etxe barruko ospakizunak

Laburpena:

<p>Egun berezietan zer jaten zen. Errezoak.</p>

52. Kongregazioak

- **Erref:** SOR-008/013
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:25:55. **Bukatu:** 00:27:15

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak

Laburpena:

<p>Kongregazioak: luistarrak, Hijas de María... Adorazioa.</p>

53. Inguruko sagardotegiak

- **Erref:** SOR-008/014
- **Iraupena:** 0:04:40. **Hasi:** 00:27:15. **Bukatu:** 00:31:55

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak
- Baserría » Baserriko lanak » Sagarra, sagastiak

Laburpena:

Sagardoa nola egiten zen. Sagardotegiak inguruan. Etxean sagardoa edaten zuten.

54. Baserriko bizimodua: jatorduak

- **Erref:** SOR-008/015
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:31:55. **Bukatu:** 00:32:55

Gaia(k):

- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Mahaian jartzeko orduan, bakoitzak bere tokia izaten zuen. Erditik jaten zuten. Mahaiak nolakoak izaten ziren.

55. Jantziak; oinetakoak

- **Erref:** SOR-008/016
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:32:55. **Bukatu:** 00:36:45

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriari lotutako lanbideak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Jantziak nolakoak. Barruko arropak. Jai egunetan gorbatarekin. Oinetakoak. Abarkagileak.

56. Pilotarako zaletasuna

- **Erref:** SOR-008/017
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:36:45. **Bukatu:** 00:38:15

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Pilotan elizpean egiten zuten. Kontsejupean ere pilotara jolasten zuten.

57. Aste Santu, Garizumako ohiturak

- **Erref:** SOR-008/018
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:38:15. **Bukatu:** 00:39:10

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Eliza giroko ospakizunak
- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Garizuma eta Errauts Eguna

Laburpena:

Umetako jolasak. Aste Santuan txirikiletan egiten zuten. Jolasa azaltzen dute. Garizuman dantza egitea debekatuta zegoen.

58. Umetako jolasak

- **Erref:** SOR-008/019
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:39:10. **Bukatu:** 00:40:45

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak. Diaboloa. Intxaurrekin egiten ziren jolasak.

59. Umetako jolasak

- **Erref:** SOR-008/020
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:40:45. **Bukatu:** 00:42:30

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak. "Balentokian".

60. Umetako jolasak

- **Erref:** SOR-008/021
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:42:30. **Bukatu:** 00:43:20

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak. Pote-poteka.

61. Umetako jolasak

- **Erref:** SOR-008/022
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:43:20. **Bukatu:** 00:44:15

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Plaza Berrian egiten zen jolasa. "Txokolate jokua".

62. Umetako jolasak jai egunetan

- **Erref:** SOR-008/023
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:44:15. **Bukatu:** 00:46:05

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Txirrindularitza
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Bizikletekin, "zinta karrera" egiten zuten. Andra Marietan egiten ziren jolasak.

63. Umetako jolasak

- **Erref:** SOR-008/025
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:47:10. **Bukatu:** 00:49:15

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak: kanikatan; sokasaltoan; afariketan.

64. Umetako jolasak

- **Erref:** SOR-008/027
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:50:30. **Bukatu:** 00:51:45

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak: itsu-itsuka. Zaku-karrera. "Kaskara-batzea".

65. Baserritik herrira azokara

- **Erref:** SOR-008/028
- **Iraupena:** 0:03:35. **Hasi:** 00:51:45. **Bukatu:** 00:55:20

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko tresnak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroatera

Laburpena:

<p>Inguruko baserritarrak madariak saltzera joaten ziren Soralezera. Azoka noiz egiten zen. Baserriko tresna zaharrak.</p>

66. Etxe-etxe ibiltzen ziren saltzaileak

- **Erref:** SOR-008/029
- **Iraupena:** 0:04:10. **Hasi:** 00:55:20. **Bukatu:** 00:59:30

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Sukaldean erabiltzen ziren tresnak, egurrezkoak izaten ziren. "Paragueroak", "zorroztaileak".

67. Etxe-etxe ibiltzen ziren saltzaileak; eskekoak

- **Erref:** SOR-008/030
- **Iraupena:** 0:02:25. **Hasi:** 00:59:30. **Bukatu:** 01:01:55

Gaia(k):

- Lanbideak » Batetik bestera zebiltzanak

Laburpena:

Jende asko ibiltzen zen eskean. Jan eta lo non egiten zuten. "Komedianteak" ere egoten ziren Plaza Berrian. "Hungarianuak".

68. Ahari-jokoak inguruko auzoetan

- **Erref:** SOR-008/033
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 01:05:25. **Bukatu:** 01:08:35
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Aisia » Kirola » Herri-kirolak
- Aisia » Jai-giroa » Zezenak
- Aisia » Kirola » Futbola

Laburpena:

<p>Ahari-jokoak Ezozki eta Txurrukan. Futbol txapelketak; zezenketak... plaza zaharreen eta frontoian egiten ziren.</p>

69. Kirolerako zaletasuna: "Antxitxika jokoak"

- **Erref:** SOR-008/035
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:10:05. **Bukatu:** 01:11:35

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak
- Aisia » Kirola » Beste kirol batzuk

Laburpena:

Antxitxika jokoak. Probak Errege-etxean. Gertakizunak.

70. Herriko pertsonaia xelebreak

- **Erref:** SOR-008/036
- **Iraupena:** 0:03:05. **Hasi:** 01:11:35. **Bukatu:** 01:14:40

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Soraluzen beti izan da pertsonaia xelebreren bat. Ezagun batzuen inguruko kontuak, anekdotak.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-22

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com